

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κρατών-μέλους»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Ι. Γενικά επί του νομοσχεδίου

Το παρόν σχέδιο νόμου αποτελεί υποχρέωση της χώρας ως κράτους-μέλους της ΕΕ, δεδομένου ότι σύμφωνα με το άρθρο 19 της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ, η οποία ποτελεί αναδιατύπωση της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ «σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κρατών-μέλους» υπάρχει υποχρέωση των κρατών-μελών να θέσουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας.

Η εσωτερική αγορά αποτελεί ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων σύμφωνα με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Από την άλλη πλευρά, δυνάμει του άρθρου 36 ΣΛΕΕ, τα κράτη-μέλη διατηρούν το δικαίωμα να καθορίζουν τους εθνικούς τους θησαυρούς και να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την προστασία τους. Υπό αυτή την έννοια, είναι δυνατοί περιορισμοί εισαγωγών, εξαγωγών ή διαμετακόμισης αγαθών με δικαιολογητική βάση την προστασία των εθνικών θησαυρών που έχουν καλλιτεχνική, ιστορική ή αρχαιολογική αξία.

Η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1993 (όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 96/100/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Φεβρουαρίου 1997 και την Οδηγία 2001/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2001) τέθηκε σε ισχύ προκειμένου να εξισορροπηθούν αυτές οι δύο βασικές αρχές που περιγράφονται από την ιδρυτική συνθήκη της ΕΕ, δηλαδή η ελεύθερη διακίνηση των αγαθών στην εσωτερική αγορά και η προστασία των «εθνικών θησαυρών ιστορικής, καλλιτεχνικής και αρχαιολογικής αξίας».

Η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ έθεσε σε εφαρμογή ένα σύστημα που επιτρέπει στα κράτη-μέλη να επιτυγχάνουν την επιστροφή στο έδαφός τους των πολιτιστικών αγαθών που χαρακτηρίζονται ως «εθνικοί θησαυροί» κατά την έννοια του άρθρου 36 ΣΛΕΕ και τα οποία ανήκουν σε κοινές κατηγορίες πολιτιστικών αγαθών που αναφέρονται στο παράρτημα της συγκεκριμένης οδηγίας και που απομακρύνθηκαν παράνομα από το έδαφος των κρατών-μελών μετά την 1η Ιανουαρίου 1993.

Η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ καθιέρωσε τη διοικητική συνεργασία στον τομέα των πολιτιστικών αγαθών μεταξύ των κρατών-μελών, αλλά και με την Ίντερπολ και άλλους αρμόδιους φορείς. Στόχος της οδηγίας ήταν, μέσω της συνεργασίας, να εξασφαλιστεί η υλική επιστροφή των πο-

λιτιστικών αγαθών στο κράτος-μέλος από το έδαφος του οποίου τα εν λόγω αγαθά είχαν απομακρυνθεί παράνομα.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ, τα κράτη-μέλη υπέβαλαν στην Επιτροπή τέσσερις εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας. Οι εκθέσεις αυτές, καθώς και οι αντίστοιχες εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατέδειξαν την περιορισμένη εφαρμογή και αποτελεσματικότητα της Οδηγίας (είναι χαρακτηριστικό ότι μεταξύ 1993 και 2013, μόνο 15 προσφυγές με αίτημα την επιστροφή παρανόμως απομακρυνθέντος πολιτιστικού αγαθού είχαν πραγματοποιηθεί και από αυτές μόνο 7 είχαν στεφθεί με επιτυχία). Οι κύριες αιτίες για την περιορισμένη εφαρμογή της Οδηγίας ήταν οι ακόλουθες:

- Ένα παρανόμως διακινηθέν αντικείμενο που είχε χαρακτηριστεί ως «εθνικός θησαυρός» υπαγόταν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ μόνο αν ανήκε σε μία από τις κοινές κατηγορίες του παραρτήματος της Οδηγίας και εφόσον ανταποκρινόταν σε συγκεκριμένα κατώτατα οικονομικά και χρονολογικά όρια. Ο στενός αυτός εννοιολογικός προσδιορισμός δεν ήταν συμβατός με την πολιτιστική πολυμορφία των κρατών-μελών και τις δικές τους κρίσεις περί του τι συνιστά κομμάτι της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

- Η προθεσμία του ενός έτους για την άσκηση αγωγών επιστροφής ήταν πολύ μικρή.

- Η Οδηγία προέβλεπε ότι τα εθνικά δικαστήρια επιδικάζουν αποζημίωση στον κάτοχο/νομέα του παρανόμως διακινηθέντος πολιτιστικού αγαθού εφόσον αυτός είχε επιδείξει τη δέουσα επιμέλεια κατά την απόκτηση του αγαθού. Η συγκεκριμένη πρόβλεψη δημιουργούσε δύο προβλήματα: αφενός τα νομικά συστήματα των κρατών-μελών είχαν διαφορετική αντίληψη περί του τι συνιστά «δέουσα επιμέλεια» και αφετέρου το μεγάλο κόστος της αποζημίωσης καθιστούσε την προσφυγή στα δικαστήρια απαγορευτική.

Λόγω των ανωτέρω, ορισμένα κράτη-μέλη προτιμούσαν να καταφύγουν στους μηχανισμούς που προβλέπονται από τις διεθνείς συμβάσεις για να επιτύχουν την επιστροφή των πολιτιστικών τους αγαθών, όπως η Σύμβαση της UNESCO “on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property” (Παρίσι, 1970) η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με το ν. 1103/80 (Α’ 295) και η Σύμβαση Unidroit (Convention d’Unidroit sur les biens culturels volés ou illicitement exportés) του Συμβουλίου της Ευρώπης (Ρώμη, 1995), η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με το ν. 3348/2005 (Α’ 1445).

Στις εκθέσεις αξιολόγησης της οδηγίας η Ελλάδα είχε υπογραμμίσει όλα τα παραπάνω προβλήματα, αλλά και κάποια άλλα, όπως:

- Καμιά αξίωση δεν μπορούσε να γίνει αποδεκτή για πολιτιστικά αγαθά που εξήχθησαν παράνομα από την επικράτεια κρατών μελών πριν από την 1.1.1993. Σύμφωνα με τη Δεύτερη Έκθεση Αξιολόγησης, ο περιορισμός αυτός είναι ένας από τους σημαντικότερους λόγους για τους οποίους η Ελλάδα και άλλες χώρες όπως η Ισπανία, η Γαλλία και οι Κάτω Χώρες προτιμούν να χρησιμοποιούν άλλα ένδικο μέσα για την ανάκτηση πολιτιστικών αγαθών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα

και η Κύπρος είναι οι μόνες χώρες που έκαναν χρήση της διάταξης του άρθρου 14 της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ, με την οποία αποφάσισαν να παρατείνουν την υποχρέωση επιστροφής πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος των κρατών-μελών και για την περίοδο πριν το 1993.

- Η διοικητική συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών ήταν ανεπαρκής.

Η Ελλάδα είχε σχολιάσει στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τα πολιτιστικά αγαθά ότι όλες οι πληροφορίες που λαμβάνονται σχετικά με τα αντικείμενα που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από τα κράτη-μέλη δεν προέρχονταν από τις κεντρικές αρχές που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή της Οδηγίας. Ας σημειωθεί εδώ ότι η Ελλάδα ήταν το μοναδικό ίσως κράτος-μέλος το οποίο τηρούσε πλήρως την Οδηγία σχετικά με την άμεση ενημέρωση των κεντρικών αρχών όλων των υπολοίπων κρατών-μελών,

- δε γινόταν αναφορά στην υποχρέωση των οίκων δημοπρασιών για τη διασφάλιση της νόμιμης προέλευσης των διακινούμενων πολιτιστικών αγαθών (σύμφωνα με το διεθνές νομοθετικό πλαίσιο και τον Κώδικα Δεοντολογίας της UNESCO για τους εμπόρους έργων τέχνης).

Υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο περίπου 40.000 πολιτιστικά αγαθά διακινούνται παράνομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μόνο ένας πολύ μικρός αριθμός επιστρέφεται στις χώρες προέλευσης (European Parliament (2014), Press Release, «Return of illegally exported cultural objects: simpler rules approved by culture MEPs», 10.4.2014 <http://www.europarl.europa.eu/news/en/newsroom/content/20140407IPR42640/html/Return-of-illegally-exported-cultural-objects-culture-MEPs-back-simpler-rules>). Η προστασία των πολιτιστικών αγαθών μέσω της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησής τους σε τοπικό, περιφερειακό και, κυρίως, διεθνές επίπεδο είναι απαραίτητη, καθώς το λαθρεμπόριο πολιτιστικών αγαθών αποτελεί διεθνές φαινόμενο μεγάλης κλίμακας και θεωρείται ως μια από τις σοβαρότερες μορφές εγκληματικής δραστηριότητας. Η σοβαρότητα του ζητήματος και η ανάγκη καταπολέμησης του μέσω διεθνικών δράσεων αποδεικνύεται από το γεγονός ότι έχει προσελκύσει το αυξανόμενο ενδιαφέρον πολλών διεθνών οργανισμών (π.χ. Unesco, Interpol, Συμβούλιο της Ευρώπης, Διεθνές Ινστιτούτο για την Ενοποίηση του Ιδιωτικού Δικαίου - Unidroit).

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχοντας διαπιστώσει το μέγεθος του προβλήματος της παράνομης διακίνησης των πολιτιστικών αγαθών αλλά και την ελλιπή εφαρμογή της Οδηγίας για την επιστροφή παρανόμως εξαχθέντων πολιτιστικών αγαθών στις χώρες προέλευσής τους κατέληξε, στις 13 και 14 Δεκεμβρίου 2011 στο συμπέρασμα, ότι η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ δεν επαρκούσε και ότι ήταν αναγκαία η λήψη περαιτέρω μέτρων ώστε να καταστεί αποτελεσματικότερη τόσο η πρόληψη όσο και η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών.

Ακολούθησε δημόσια διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από το Νοέμβριο του 2011 έως τον Μάρτιο του 2012 αναφορικά με το θέμα και σύμφωνα με τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν, η Επιτροπή προέβη σε εκτίμηση επιπτώσεων, στο πλαίσιο της οποίας εξέτασε και συνέκρινε τις ακόλουθες επιλογές:

Επιλογή 1: Καμία αλλαγή στην τρέχουσα κατάσταση.

Επιλογή 2: προώθηση της χρήσης κοινών εργαλείων από τις κεντρικές αρχές.

Επιλογή 3: αναθεώρηση της οδηγίας 93/7/ ΕΟΚ του Συμβουλίου.

Επιλογή 4: ενθάρρυνση της κύρωσης και εφαρμογής, από τα κράτη-μέλη της Σύμβασης της UNESCO του 1970.

Τελικά η Επιτροπή αποφάσισε ότι η προτιμώμενη προσέγγιση θα έπρεπε να είναι ένας συνδυασμός των επιλογών 2 και 3 και το Μάιο του 2013 ενέκρινε το κείμενο της πρότασης για την αναδιτύπωση της οδηγίας. Το Νοέμβριο του 2013, το Συμβούλιο υιοθέτησε γενική προσέγγιση όσον αφορά την πρόταση, υιοθετώντας τις βασικές αλλαγές που προτείνονται από την Επιτροπή και τον Ιανουάριο του 2014 η Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ψήφισε το κείμενο.

Μετά από δύο τριμερείς διαλόγους στις 29 Ιανουαρίου και 18 Φεβρουαρίου 2014, το αναδιατυπωμένο Κείμενο της Οδηγίας εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις 14 Μαΐου 2015 κατά τη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας και η Οδηγία 2014/60/ΕΕ δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ.

Οι τροποποιήσεις που περιλαμβάνονται στο κείμενο αναδιτύπωσης της Οδηγίας κρίνονται θετικές προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικότερης εφαρμογής της μέσω της οποίας επιχειρείται η βελτίωση του πλαισίου επιστροφής των παρανόμως διακινηθέντων πολιτιστικών αγαθών στα κράτη-μέλη από όπου προέρχονται. Οι αλλαγές μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Διαγραφή του Παραρτήματος της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ: Κάθε πολιτιστικό αγαθό που ορίζεται ή έχει χαρακτηριστεί από ένα κράτος μέλος ως εθνικός θησαυρός δύναται να αποτελέσει αντικείμενο αιτήματος επιστροφής.

- Παράταση των προθεσμιών, έτσι ώστε τα κράτη-μέλη: α) να έχουν (6) έξι μήνες, αντί των (2) δύο μηνών που προέβλεπε η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ, για να πραγματοποιήσουν τον έλεγχο σχετικά με το αν το αγαθό που εντοπίστηκε σε άλλο κράτος-μέλος αποτελεί εθνικό τους θησαυρό, και β) τρία (3) έτη αντί του (1) ενός έτους που προέβλεπε η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ, για να κινήσουν τη διαδικασία επιστροφής.

- Χρήση του συστήματος πληροφόρησης IMI (μονάδα του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά, η οποία θεσπίστηκε με τον Κανονισμό ΕΕ αριθ. 1024/2012) για τη βελτίωση της συνεργασίας και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών διοικητικών αρχών.

- Μετάθεση του βάρους απόδειξης στον κάτοχο/νομέα ως προς την επίδειξη δέουσας επιμέλειας κατά την απόκτηση του αγαθού. Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι προκειμένου να έχει δικαίωμα αποζημίωσης ο κάτοχος ή νομέας κατά την επιστροφή πολιτιστικού αγαθού στο κράτος προέλευσής του θα πρέπει να μπορεί αυτός να αποδείξει ότι επέδειξε την απαιτούμενη δέουσα επιμέλεια κατά την απόκτηση του αγαθού. Η Οδηγία περιλαμβάνει μη εξαντλητικά κριτήρια που βασίζονται κυρίως στο άρθρο 4 της σύμβασης του UNIDROIT για τον καθορισμό τη δέουσας επιμέλειας.

II. Επί των επί μέρους διατάξεων

Στο άρθρο 1 προσδιορίζεται το αντικείμενο του προς ψήφιση νόμου το οποίο είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/601/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους-μέλους. Διευκρινίζεται ότι ο συγκεκριμένος νόμος ρυθμίζει τη διαδικασία και τους όρους σύμφωνα με τους οποίους επιστρέφονται τα πολιτιστικά αγαθά που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους-μέλους.

Στο άρθρο 2 καταγράφονται οι ορισμοί που ισχύουν για τους σκοπούς του παρόντος νόμου σύμφωνα με το άρθρο 2 της Οδηγίας.

Στο άρθρο 3 ορίζεται το πεδίο εφαρμογής του νόμου και διασαφηνίζεται ότι το πεδίο προστασίας του νόμου εφαρμόζεται και στις αιτήσεις επιστροφής πολιτιστικών αγαθών που απομακρύνθηκαν παράνομα από το έδαφος άλλων κρατών-μελών όχι μόνο μετά την 1.1.1993 (όπως ορίζει η Οδηγία), αλλά και πριν την 1η Ιανουαρίου 1993 (η σχετική δυνατότητα προβλέπεται στο άρθρο 15 της Οδηγίας). Η νομοθετική αυτή επιλογή είναι απόλυτα συνεπής με την προτεραιότητα που δίνει διαχρονικά η Ελλάδα σε θέματα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς (το ίδιο είχε γίνει και κατά την ενσωμάτωση της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ).

Στο άρθρο 4 ορίζεται το Τμήμα Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού Αρχείου Μνημείων, Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού ως η αρμόδια αρχή του ελληνικού κράτους για την εφαρμογή του παρόντος νόμου. Στο άρθρο αυτό περιγράφονται οι αρμοδιότητες της αρμόδιας αρχής για την εφαρμογή της Οδηγίας σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 και 17 της Οδηγίας.

Στο άρθρο 5 ρυθμίζονται τα θέματα δικαστικής προστασίας. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι κάθε κράτος-μέλος μπορεί με αγωγή του που κατατίθεται κατά του νομέα, ή, αν δεν υπάρχει, κατά του κατόχου, να ζητήσει την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφός του. Η σχετική αγωγή υπάγεται στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου που δικάζει κατά την τακτική διαδικασία. Το αιτούν κράτος-μέλος μπορεί ακόμη να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά του νομέα ή του κατόχου. Ιδίως μπορεί να ζητήσει την απαγόρευση πράξεων νομής ή κατοχής, ή και την επιδίκαση σε αυτό της νομής του πολιτιστικού αγαθού.

Στο άρθρο 6 προβλέπεται ότι η αρμόδια αρχή του ελληνικού κράτους, όπως ορίζεται στο άρθρο 4, του νόμου ενημερώνει αμελλητί την κεντρική αρχή του κράτους-μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση ότι ασκήθηκε αγωγή/αίτηση ασφαλιστικών μέτρων του ελληνικού κράτους για την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού. Η ίδια αρχή ενημερώνει αμελλητί τις κεντρικές αρχές των λοιπών κρατών-μελών ότι έχει ασκηθεί αγωγή με αντικείμενο την επιστροφή παρανόμως απομακρυνθέντος πολιτιστικού αγαθού ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων. Διασαφηνίζεται τέλος ότι η ανταλλαγή πληροφοριών πραγματοποιείται μέσω του IMI (μονάδα του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά, η οποία θεσπίστηκε με τον Κανονισμό ΕΕ αριθ. 1024/2012).

Στο άρθρο 7 προβλέπεται ότι το δικαίωμα άσκησης αγωγής για την επιστροφή πολιτιστικού αγαθού παραγράφεται μετά την παρέλευση τριών (3) ετών από την ημερομηνία κατά την οποία η αρμόδια κεντρική αρχή του αιτούντος κράτους-μέλους έλαβε γνώση του τόπου όπου βρισκόταν το πολιτιστικό αγαθό και της ταυτότητας του νομέα ή του κατόχου του. Με την Οδηγία 93/7/ΕΟΚ προβλεπόταν παραγραφή του αντίστοιχου δικαιώματος μέσα σε ένα έτος. Κατά τη διάρκεια εφαρμογής της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ αποδείχθηκε ότι η προθεσμία αυτή ήταν πολύ ανελαστική και κατέληγε να περιορίζει υπέρμετρα την δυνατότητα παροχής δικαστικής προστασίας σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών (δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι κατά τη διάρκεια της εικοσαετούς εφαρμογής της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ, υπήρξαν ελάχιστες υποθέσεις επιστροφής πολιτιστικών αγαθών που έφθασαν στα δικαστήρια).

Σε κάθε περίπτωση προβλέπεται ότι η σχετική αξίωση παραγράφεται μετά την παρέλευση τριάντα (30) ετών από την ημερομηνία κατά την οποία το πολιτιστικό αγαθό απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφος του αιτούντος κράτους-μέλους. Κατ' εξαίρεση, αν το πολιτιστικό αγαθό αποτελεί τμήμα δημόσιας συλλογής ή ανήκει σε καταλόγους εκκλησιαστικών ή άλλων θρησκευτικών ιδρυμάτων η αγωγή για επιστροφή παραγράφεται μετά από 75 χρόνια.

Σημειώνεται ότι η διατύπωση της παραγράφου 3 του συγκεκριμένου άρθρου ακολουθεί το αγγλικό και το γαλλικό κείμενο της οδηγίας και όχι το ελληνικό, το οποίο προφανώς από παραδρομή αναφέρεται σε «κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση» και όχι σε αιτούν κράτος-μέλος (requesting member-state).

Σύμφωνα με το άρθρο 8, εφόσον δεν συντρέχουν οι λόγοι παραγραφής του άρθρου 7, η επιστροφή πολιτιστικού αγαθού διατάσσεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο εάν αποδειχθεί ότι αυτό εμπίπτει στην έννοια του πολιτιστικού αγαθού του άρθρου 2 στοιχ. 1 του νόμου και ότι απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφος του αιτούντος κράτους-μέλους. Το Μονομελές Πρωτοδικείο ορίζει εύλογη αποζημίωση υπέρ του νομέα, ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις, με την προϋπόθεση ότι ο νομέας αποδεικνύει ότι αυτός επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια και προσοχή κατά την απόκτηση του αγαθού. Για να εξακριβωθεί αν ο νομέας επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια και προσοχή, λαμβάνονται υπόψη όλες οι συνθήκες απόκτησης και ιδίως η τεκμηρίωση σχετικά με την προέλευση του αγαθού, οι άδειες εξαγωγής που απαιτούνται δυνάμει του δικαίου του αιτούντος κράτους-μέλους, ο χαρακτήρας των μερών, το καταβληθέν ποσό, η εξέταση από το νομέα κάθε προσβάσιμου μητρώου για τα κλαπέντα πολιτιστικά αγαθά και κάθε άλλη πληροφορία που θα μπορούσε λογικά να είχε αποκτήσει, και οποιαδήποτε άλλη ενέργεια στην οποία θα είχε προβεί ένα λογικό άτομο υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες. Σε κάθε περίπτωση, η καταβολή της αποζημίωσης του νομέα αποτελεί προϋπόθεση για την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού. Τυχόν δαπάνες που προκύπτουν κατά το στάδιο της εκτέλεσης της απόφασης που διατάσσει την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού ή που αφορούν στην υλική συντήρηση του πολιτιστικού αγαθού βαρύνουν το αιτούν κράτος-μέλος. Το αιτούν κράτος-μέλος μπορεί να αξιώσει την απόδοση των ποσών που κατέβαλε για την εύλογη αποζημίωση του νομέα, καθώς και για την υλική συντήρηση του αγαθού και για την εκτέλεση της απόφασης

που διατάσσει την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού από τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την παράνομη απομάκρυνση του πολιτιστικού αγαθού από το έδαφός του.

Στο άρθρο 9 προβλέπεται ότι σε περίπτωση ευδοκίμησης της αγωγής, η κυριότητα επί του πολιτιστικού αγαθού μετά την επιστροφή του διέπεται από το δίκαιο του αιτούντος κράτους-μέλους, ενώ ο κύριος του επιστραφέντος αγαθού οφείλει να καταβάλει στο δημόσιο τις δαπάνες ή τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε το δημόσιο, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης που τυχόν καταβλήθηκε στον καλόπιστο νομέα.

Στο άρθρο 10 διασαφηνίζεται ότι από την έναρξη ισχύος του νόμου καταργούνται οι διατάξεις του π.δ. 133/1998 και του π.δ. 67/2003 (πρόκειται για το προεδρικό διάταγμα με το οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ στην ελληνική νομοθεσία και αυτό με το οποίο τροποποιήθηκε το αρχικό προεδρικό διάταγμα ενσωμάτωσης).

Σύμφωνα με το άρθρο 11 η ισχύς του νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Από το παρόν νομοσχέδιο δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Αθήνα, 23 Νοεμβρίου 2015

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Α.-Ν.-Δ. Μπαλτάς

Ν. Παρασκευόπουλος

Πίνακας αντιστοίχισης των άρθρων του σχεδίου νόμου με τα άρθρα της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ

-Σχέδιο Νόμου	Οδηγία 2014/60/ΕΕ
Άρθρο 1	Άρθρα 1,3
Άρθρο 2	Άρθρο 2
Άρθρο 3	Άρθρα 14, 15
Άρθρο 4	Άρθρα 4, 5, 17
Άρθρο 5	Άρθρα 6, 16.
Άρθρο 6	Άρθρο 7
Άρθρο 7	Άρθρο 8
Άρθρο 8	Άρθρα 9, 10, 11, 12
Άρθρο 9	Άρθρο 13
Άρθρο 10	Άρθρο 19, 20
Άρθρο 11	-

Τροποποιούμενες - Καταργούμενες διατάξεις από τις επιμέρους διατάξεις/Άρθρα του προτεινόμενου νομοσχεδίου:

Με τις διατάξεις του παρόντος καταργούνται όλες οι διατάξεις του ΠΔ 133/1998 (άρθρα 1-12) καθώς και όλες οι διατάξεις του ΠΔ 67/2003 (άρθρα 1-6).

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών, που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους-μέλους

Άρθρο 1 **Σκοπός- Αντικείμενο** **(άρθρα 1, 3 της Οδηγίας)**

1. Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ή οριστεί από κράτος-μέλος ως εθνικός θησαυρός και έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος του εν λόγω κράτους-μέλους.

2. Με τις διατάξεις του παρόντος ρυθμίζονται η διαδικασία και οι όροι, σύμφωνα με τους οποίους επιστρέφονται τα πολιτιστικά αγαθά, που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους-μέλους.

Άρθρο 2 **Ορισμοί** **(άρθρο 2 της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ)**

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1) «Πολιτιστικό αγαθό»: ένα αγαθό το οποίο, πριν ή μετά την παράνομη απομάκρυνσή του από το έδαφος κράτους-μέλους, έχει χαρακτηριστεί ή οριστεί από το κράτος αυτό ως «εθνικός θησαυρός καλλιτεχνικής, ιστορικής ή αρχαιολογικής αξίας» κατ' εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας ή των εθνικών διοικητικών διαδικασιών κατά την έννοια του άρθρου 36 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2) «Παράνομα απομακρυνθέν από το έδαφος κράτους-μέλους»:

α) Απομακρυνθέν από το έδαφος κράτους-μέλους κατά παράβαση των κανόνων του, σχετικά με την προστασία των εθνικών θησαυρών ή κατά παράβαση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 116/2009 ή

β) μη επιστραφέν μετά την παρέλευση της προθεσμίας για νόμιμη προσωρινή απομάκρυνση ή κατά παράβαση ενός από τους άλλους όρους της προσωρινής αυτής απομάκρυνσης.

3) «Αιτούν κράτος-μέλος»: το κράτος-μέλος από το έδαφος του οποίου έχει απομακρυνθεί παράνομα το πολιτιστικό αγαθό.

4) «Κράτος-μέλος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση»: το κράτος-μέλος στο έδαφος του οποίου βρίσκεται το πολιτιστικό αγαθό, που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος άλλου κράτους-μέλους.

5) «Επιστροφή»: η υλική επαναφορά του πολιτιστικού αγαθού στο έδαφος του αιτούντος κράτους-μέλους.

6) «Νομέας»: το πρόσωπο που έχει τη φυσική εξουσία επί του πολιτιστικού αγαθού για ίδιο λογαριασμό.

7) «Κάτοχος»: το πρόσωπο που έχει τη φυσική εξουσία επί του πολιτιστικού αγαθού για λογαριασμό τρίτου.

8) «Δημόσιες συλλογές»: οι συλλογές, οι οποίες χα-

ρακτηρίζονται ως δημόσιες, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους-μέλους, του οποίου αποτελούν ιδιοκτησία, ή αποτελούν ιδιοκτησία τοπικής ή περιφερειακής αρχής του εν λόγω κράτους-μέλους ή οργανισμού εδρεύοντος στην επικράτεια του εν λόγω κράτους-μέλους, υπό την προϋπόθεση ότι ο οργανισμός αποτελεί ιδιοκτησία του εν λόγω κράτους-μέλους ή τοπικής ή περιφερειακής αρχής ή χρηματοδοτείται σε σημαντικό βαθμό από το εν λόγω κράτος-μέλος ή από τοπική ή περιφερειακή αρχή.

Άρθρο 3 **Πεδίο εφαρμογής** **(άρθρα 14, 15 παράγραφος 2 της Οδηγίας)**

Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται για τα πολιτιστικά αγαθά που απομακρύνθηκαν παράνομα από το έδαφος της Ελλάδας μετά την 1η Ιανουαρίου 1993, καθώς και στις αιτήσεις επιστροφής πολιτιστικών αγαθών, που απομακρύνθηκαν παράνομα από το έδαφος άλλων κρατών-μελών πριν από την 1η Ιανουαρίου 1993.

Άρθρο 4 **Αρμόδια κεντρική αρχή** **(άρθρα 4 εδάφιο 1, 5 περιπτώσεις 1 έως 6, 17** **παράγραφος 1 της Οδηγίας)**

Αρμόδια κεντρική αρχή του ελληνικού κράτους για την εφαρμογή του παρόντος νόμου ορίζεται το Τμήμα Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού Αρχείου Μνημείων, Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, το οποίο έχει τις εξής αρμοδιότητες:

1) Αναζητά, μετά από αίτηση κράτους-μέλους, συγκεκριμένο πολιτιστικό αγαθό που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφός του, καθώς επίσης την ταυτότητα του νομέα ή του κατόχου του. Η αίτηση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει κάθε πληροφορία χρήσιμη προς διευκόλυνση της έρευνας σχετικά, ιδίως, με το πού βρίσκεται πράγματι ή εικάζεται ότι βρίσκεται το πολιτιστικό αγαθό.

2) Απευθύνει κοινοποίηση στα ενδιαφερόμενα κράτη-μέλη σε περίπτωση ανακάλυψης πολιτιστικού αγαθού στην Ελληνική Επικράτεια, εάν ευλόγως μπορεί να συναχθεί ότι το εν λόγω αγαθό απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφος άλλου κράτους-μέλους.

3) Διευκολύνει τις αρμόδιες αρχές του αιτούντος κράτους-μέλους να εξακριβώσουν, αν το εν λόγω αγαθό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό. Εάν η εξακρίβωση δεν γίνει μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την κοινοποίηση στο ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος που προβλέπεται στην παράγραφο 2, δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 4 και 5.

4) Λαμβάνει, αν χρειαστεί, και σε συνεργασία με το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος, τα αναγκαία μέτρα για την υλική συντήρηση του πολιτιστικού αγαθού.

5) Εμποδίζει με τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, κάθε πράξη με την οποία το πολιτιστικό αγαθό μπορεί να διαφύγει από τη διαδικασία επιστροφής.

6) Μεσολαβεί μεταξύ του νομέα ή του κατόχου και του αιτούντος κράτους-μέλους για την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού. Για το σκοπό αυτόν μπορεί, με την επιφύλαξη του άρθρου 5, να υποβληθεί η αίτηση στην κρίση διαιτητικής επιτροπής, εφόσον το αιτούν κράτος-μέλος και ο νομέας ή ο κάτοχος δώσουν ρητή συγκατάθεση. Η

Επιτροπή αποτελείται από τον νομικό σύμβουλο του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού ή άλλον νομικό σύμβουλο, υποδεικνυόμενο από τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ως πρόεδρο και από δύο διαιτητές, εκ των οποίων ο ένας υποδεικνύεται από το αιτούν κράτος-μέλος και ο άλλος από το νομέα ή κάτοχο και αποφασίζει σύμφωνα με τις περί διαιτησίας διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως ισχύουν. Τα έξοδα της διαιτησίας και η αμοιβή του προέδρου, των διαιτητών και του γραμματέα ορίζονται με απόφαση της Επιτροπής, προκαταβάλλονται δε από το επισπεύδον μέρος και επιβάλλονται εν όλω ή εν μέρει τελικώς στο ηττώμενο μέρος.

7) Απευθύνει αίτηση προς τα κράτη-μέλη αναζητώντας συγκεκριμένο πολιτιστικό αγαθό που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το ελληνικό έδαφος, καθώς επίσης και την ταυτότητα του νομέα ή του κατόχου του.

8) Διευκολύνει το κράτος-μέλος, το οποίο γνωστοποίησε στις ελληνικές αρχές την ύπαρξη στο έδαφός του πολιτιστικού αγαθού, που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το ελληνικό έδαφος, να εξακριβώσει, εάν το εν λόγω αγαθό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό, που υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου.

9) Προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για την άσκηση αγωγής ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου του κράτους-μέλους, στο έδαφος του οποίου βρίσκεται πολιτιστικό αγαθό, που έχει παράνομα απομακρυνθεί από το ελληνικό έδαφος κατά του νομέα ή του κατόχου, με αίτημα την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το ελληνικό έδαφος.

10) Υποβάλλει στην Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης έως τις 18 Δεκεμβρίου 2020 και στη συνέχεια κάθε πέντε (5) έτη έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος νόμου και της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ.

Άρθρο 5 **Δικαστική προστασία** **(άρθρα 6, 16 της Οδηγίας)**

1. Το αιτούν κράτος-μέλος μπορεί να ασκήσει αγωγή κατά του νομέα, ή του κατόχου, με αίτημα την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφός του. Στο δικόγραφο της αγωγής πρέπει με ποινή το απαράδεκτο να επισυνάπτονται: α) έγγραφο, στο οποίο περιγράφεται το πολιτιστικό αγαθό και βεβαιώνεται ότι αυτό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό και β) έγγραφη δήλωση των αρμόδιων αρχών του αιτούντος κράτους ότι αυτό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό και ότι απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφός του. Η αγωγή αυτή υπάγεται στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου που δικάζει κατά την τακτική διαδικασία.

2. Το αιτούν κράτος-μέλος μπορεί ακόμη να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά του νομέα ή του κατόχου. Ιδίως μπορεί να ζητήσει την απαγόρευση πράξεων νομής ή κατοχής ή και την επιδίκαση σε αυτό της νομής του πολιτιστικού αγαθού. Στην τελευταία περίπτωση εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 733 και 734 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

3. Ο παρών νόμος δεν θίγει τη δυνατότητα άσκησης, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, αγωγών και ποινικών δώξεων εκ μέρους της Ελλάδας ή και του κυρίου ή του νομέα του κλαπέντος πολιτιστικού αγαθού.

Άρθρο 6 **Ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά** **με τις επιστροφές πολιτιστικών αγαθών** **(άρθρο 7 και τρία τελευταία εδάφια** **του άρθρου 5 της Οδηγίας)**

1. Η κεντρική αρχή που ορίζεται στο άρθρο 4, ενημερώνει αμελλητί την κεντρική αρχή του κράτους-μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση επιστροφής πολιτιστικού αγαθού ότι ασκήθηκε αγωγή της Ελληνικής Κυβέρνησης για την επιστροφή του εν λόγω αγαθού. Η ίδια αρχή ενημερώνει αμελλητί τις κεντρικές αρχές των λοιπών κρατών-μελών όταν λαμβάνει αίτηση με αντικείμενο την επιστροφή παρανόμως διακινήθεντος πολιτιστικού αγαθού.

2. Κάθε ανταλλαγή πληροφοριών πραγματοποιείται μέσω της μονάδας του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά, η οποία θεσπίστηκε με τον Κανονισμό ΕΕ αριθμ. 1024/2012 Internal Market Information (IMI), σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής, χωρίς να θίγεται η δυνατότητα της αρμόδιας κεντρικής αρχής να προσφεύγει σε άλλους τρόπους ενημέρωσης πλην του IMI.

3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, μετά από σχετική εισήγηση της κεντρικής αρχής του άρθρου 4, μπορεί να επιτραπεί η πρόσβαση και άλλων υπηρεσιών στο IMI για τους σκοπούς του παρόντος νόμου.

Άρθρο 7 **Παραγραφή** **(άρθρο 8 της Οδηγίας)**

1. Η αξίωση του άρθρου 5 για την επιστροφή πολιτιστικού αγαθού παραγράφεται μετά την παρέλευση τριών (3) ετών από την ημερομηνία κατά την οποία η αρμόδια κεντρική αρχή του αιτούντος κράτους-μέλους έλαβε γνώση του τόπου, στον οποίο βρισκόταν το πολιτιστικό αγαθό και της ταυτότητας του νομέα ή του κατόχου του και σε κάθε περίπτωση μετά την παρέλευση τριάντα (30) ετών από την ημερομηνία, κατά την οποία το πολιτιστικό αγαθό απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφος του αιτούντος κράτους-μέλους.

2. Αν το πολιτιστικό αγαθό αποτελεί τμήμα δημόσιας συλλογής, όπως ορίζεται στην παράγραφο 8 του άρθρου 2 ή ανήκει σε καταλόγους εκκλησιαστικών ή άλλων θρησκευτικών ιδρυμάτων και υπόκειται σε ειδικό σύστημα προστασίας στα κράτη-μέλη, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, η αγωγή για επιστροφή παραγράφεται μετά από παρέλευση εβδομήντα πέντε (75) ετών, εκτός αν υπάρχουν διμερείς συμφωνίες μεταξύ κρατών-μελών που ορίζουν προθεσμία μεγαλύτερη των εβδομήντα πέντε (75) ετών, ή εάν η αγωγή είναι απαράγραφτη σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους-μέλους.

3. Η αγωγή για επιστροφή δεν γίνεται δεκτή, εάν η απομάκρυνση του πολιτιστικού αγαθού από το έδαφος του αιτούντος κράτους-μέλους δεν είναι πλέον παράνομη κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής.

Άρθρο 8
**Περιεχόμενο δικαστικής απόφασης-
Δαπάνες εκτέλεσης**
(άρθρα 9, 10, 11, 12 της Οδηγίας)

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7, η επιστροφή πολιτιστικού αγαθού διατάσσεται από το αρμόδιο δικαστήριο εάν αποδειχθεί ότι αυτό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 2 και ότι απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφος του αιτούντος κράτους-μέλους.

2. Εφόσον διαταχθεί η επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού, το δικαστήριο ορίζει εύλογη αποζημίωση υπέρ του νομέα, ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις, με την προϋπόθεση ότι αυτός αποδεικνύει ότι επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια και προσοχή κατά την απόκτηση του αγαθού. Για να εξακριβωθεί αν ο νομέας επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια και προσοχή, λαμβάνονται υπόψη όλες οι συνθήκες απόκτησης και ιδίως η τεκμηρίωση σχετικά με την προέλευση του αγαθού, οι άδειες εξαγωγής που απαιτούνται δυνάμει του δικαίου του αιτούντος κράτους-μέλους, ο χαρακτήρας των μερών, το καταβληθέν ποσό, η εξέταση από το νομέα κάθε προσβάσιμου μητρώου για τα κλαπέντα πολιτιστικά αγαθά και κάθε άλλη πληροφορία που θα μπορούσε λογικά να είχε αποκτήσει και οποιαδήποτε άλλη ενέργεια στην οποία θα είχε προβεί ένα λογικό άτομο υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες.

3. Σε περίπτωση δωρεάς ή κληρονομικής διαδοχής, ο νομέας δεν μπορεί να τύχει ευνοϊκότερης μεταχείρισης από την επιφυλασσόμενη στο πρόσωπο εκείνο από το οποίο απέκτησε το αγαθό.

4. Το αιτούν κράτος-μέλος υποχρεούται να καταβάλει την αποζημίωση της παραγράφου 2, ως προϋπόθεση για την επιστροφή του αγαθού.

5. Οι δαπάνες που προκύπτουν από την εκτέλεση της απόφασης που διατάσσει την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού, καθώς και το κόστος των μέτρων για την υλική συντήρηση του πολιτιστικού αγαθού που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 4 βαρύνουν το αιτούν κράτος-μέλος.

6. Η καταβολή της εύλογης αποζημίωσης της παραγράφου 2 και των δαπανών της παραγράφου 5 δεν θίγουν το δικαίωμα του αιτούντος κράτους-μέλους να αξιώσει την απόδοση των ποσών αυτών από τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την παράνομη απομάκρυνση του πολιτιστικού αγαθού από το έδαφός του.

Άρθρο 9
Κυριότητα επί του πολιτιστικού αγαθού
μετά την επιστροφή του
(άρθρο 13 της Οδηγίας)

1. Η κυριότητα επί του πολιτιστικού αγαθού μετά την επιστροφή του διέπεται από το δίκαιο του αιτούντος κράτους-μέλους.

2. Ο κύριος του επιστραφέντος αγαθού οφείλει να καταβάλει στο Δημόσιο τις δαπάνες ή τα έξοδα, στα οποία υποβλήθηκε αυτό, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης που τυχόν καταβλήθηκε στον καλόπιστο νομέα.

Άρθρο 10
Καταργούμενες διατάξεις
(άρθρα 19, 20 της Οδηγίας)

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται οι διατάξεις του π.δ. 133/1998 και του π.δ. 67/2003.

2. Τυχόν νομοθετικές, κανονιστικές, διοικητικές ή άλλες αναφορές στο π.δ. 133/1998, στο π.δ. 67/2003 (Οδηγία 93/7/ΕΟΚ) λογίζονται ως αναφορές στον παρόντα νόμο (Οδηγία 2014/60/ΕΕ).

Άρθρο 11
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 23 Νοεμβρίου 2015

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

A.-N.-Δ Μπαλτάς

N. Παρασκευόπουλος

Αριθμ. 158/2 /2015

ΕΚΘΕΣΗ
Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους-μέλους»

A. Με το προς ψήφιση σχέδιο νόμου προσαρμόζεται η ελληνική νομοθεσία με τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014, σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών, που έχουν παρανόμως απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους-μέλους.

Η ανωτέρω οδηγία τροποποιεί την Οδηγία 93/7/ΕΟΚ, όπως ισχύει, (ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το π.δ. 133/1998, όπως αυτό τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το π.δ. 67/2003), στα εξής κατά βάση σημεία:

1. Διευρύνεται η έννοια του πολιτιστικού αγαθού το οποίο δύναται να αποτελέσει αντικείμενο επιστροφής.
2. Παρατείνονται οι προθεσμίες που αφορούν,
 - στο χρόνο που διαθέτουν τα κράτη-μέλη προκειμένου να εξακριβώσουν εάν, στο έδαφος άλλου κράτους-μέλους ένα αγαθό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό που έχει παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος τους, σε έξι (6) μήνες, αντί σε δύο (2) που ισχύει σήμερα, από την σχετική κοινοποίηση στο ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος, και
 - στην άσκηση της αγωγής για την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού, η οποία παραγράφεται μετά την παρέλευση τριών (3) ετών, αντί ενός (1) που ισχύει σήμερα, από τη λήψη γνώσης του αιτούντος κράτους-μέλους του τόπου όπου βρίσκεται το πολιτιστικό αγαθό.
3. Προσδιορίζεται το σύστημα μέσω του οποίου γίνεται η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών-μελών, σχετικά με τις επιστροφές πολιτιστικών αγαθών. Επίσης, παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού προκειμένου να επιτρέπει με απόφασή του την πρόσβαση και άλλων υπηρεσιών στο σχετικό σύστημα.
4. Τίθενται προϋποθέσεις για την εξακρίβωση ότι ο νομέας επέδειξε την δέουσα επιμέλεια και προσοχή προς το πολιτιστικό αγαθό που επιστρέφεται, προκειμένου να του καταβληθεί η προβλεπόμενη αποζημίωση.

B. Από τις προτεινόμενες διατάξεις δεν προκαλούνται οικονομικά αποτελέσματα σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού και των προϋπολογισμών των Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Αθήνα, 23 Νοεμβρίου 2015

Η Γενική Διευθύντρια κ.α.α.

Αθηναίς Τουρκολιά